

علیرضا اعرافی

مکاسب محرمه ۱

اعیان نجس

تقریب: علیرضا گودرزی

www.ketab.ir

برگزیده سی و هفتمین جایزه کتاب سال جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۸

نشر اشراق و عرفان

سرشنامه : اعرافی، علیرضا، ۱۳۳۸-

Arafi, AliReza

عنوان و نام پدیدآور : مکاسب محرمه / علیرضا اعرافی؛ تقریر علیرضا گودرزی؛ ویراستار عباسعلی مردی.

وضعیت ویراست : ویراست ۲.

مشخصات نشر : قم: موسسه فرهنگی هنری اشراق و عرفان، ۱۴۰۰.

مشخصات ظاهری : ۱۱ ج.

شابک : ۹۵۰۰۰۰۰ ریال: ۵-۴۴-۸۵۴۲-۶۰۰-۹۷۸ ج: ۱. ۶۰۰۰۰۰۰ ریال: ۲۲-۴۵-۸۵۴۲-۶۰۰-۹۷۸ ج: ۴.

۸۵۰۰۰۰۰ ریال: ۶-۴۶-۸۵۴۲-۶۰۰-۹۷۸ ج: ۳. ۷۰۰۰۰۰۰ ریال: ۴۷-۴۷-۸۵۴۲-۶۰۰-۹۷۸ ج: ۴.

۷۵۰۰۰۰۰ ریال: ۳-۴۸-۸۵۴۲-۶۰۰-۹۷۸ ج: ۵. ۵۰۰۰۰۰۰ ریال: ۴۹-۴۹-۸۵۴۲-۶۰۰-۹۷۸ ج: ۶.

۸۰۰۰۰۰۰ ریال: ۵-۴۵-۸۵۴۲-۶۰۰-۹۷۸ ج: ۷. ۷۵۰۰۰۰۰ ریال: ۳-۵۱-۸۵۴۲-۶۰۰-۹۷۸ ج: ۸.

۹۰۰۰۰۰۰ ریال: ۵-۵۲-۸۵۴۲-۶۰۰-۹۷۸ ج: ۹. ۵۶۰۰۰۰۰ ریال: ۷-۵۳-۸۵۴۲-۶۰۰-۹۷۸ ج: ۱۰.

ریال: ۴-۵۲-۸۵۴۲-۶۰۰-۹۷۸ ج: ۱۱.

یادداشت : ج ۲-۱۱ (چاپ لون: ۱۴۰۰) (فصل)

یادداشت : کتبنامه.

مندرجات : ۱. اعیان نجس. - ج ۲. کالاهای دارای منفعت محرمه؛ تقریر احمد عابدین زاده، اصغر صفرزاده.

ج ۳. محرمات علوم / تقریر جواد ابراهیمی؛ ویراستار عباسعلی مردی، حامد عبداللہی سفیدان.

ج ۴. محرمات هنر / تقریر احمد عابدین زاده، حسن حیدرزاده؛ ویراستار عباسعلی مردی.

ج ۵. محرمات هنر ۲ (غنا) / تقریر محمد آزادی؛ ویراستار احمد رمضانی. - ج ۶. محرمات ورزش

وبازی / تقریر احمد شہامت، حسین مولودی، محمد کاظم مبلغ؛ ویراستار یوسف قربانی. - ج ۷.

محرمات روابط میان فردی ۱ (غیبت) / تقریر علیرضا گودرزی، احمد عابدین زاده؛ ویراستار احمد

رمضانی. - ج ۸. محرمات روابط میان فردی ۲ (کذب) / تقریر سید نقی موسوی؛ ویراستار احمد

رمضانی. - ج ۹. محرمات روابط میان فردی ۳ / تقریر محمد قاسم رجایی، مهرزاد آوز، تقی مهری؛

ویراستار یوسف قربانی، احمد رمضانی. - ج ۱۰. محرمات سیاست / تقریر سید عنایت الله کاظمی؛

ویراستار یوسف قربانی. - ج ۱۱. محرمات تجاری و اداری (اخذ اجرت برای واجبات) / تقریر احمد

عابدین زاده، جواد ابراهیمی، علی بخشی؛ ویراستار عباس مردی، احمد رمضانی.

موضوع : معاملات (فقه)

موضوع : (Transactions Islamic law*)

موضوع : کسب و کار حرام

موضوع : Business, Illicit*

رده بندی کنگره : BP۱۹۰/۱

رده بندی دیویی : ۲۹۷/۳۲۷

شماره کتابشناسی ملی : ۸۴۵۰۰۵۹

مکاسب محرمة ۱ (اعیان نجس)

علیرضا اعرافی

تقدیر.....علیرضا گودرزی
ناشر.....مؤسسه اشراق و عرفان
ویراستار.....عباسعلی مردی
امور هنری.....حمید بهرامی
نوبت و تاریخ چاپ.....ویراست دوم/ چاپ اول/ تابستان ۱۴۰۰
لیتوگرافی، چاپ و صحافی.....چاپ هوشنگی
شمارگان.....۵۰۰ نسخه
قیمت.....۹۵۰۰۰ تومان

کلیه حقوق برای مؤسسه اشراق و عرفان محفوظ است

ISBN : 978-600-8542-44-5

www.eshragh-erfan.com

تلفن: ۰۲۵-۳۷۷۴۸۵۴۰

info@eshragh-erfan.com

نمابر: ۰۲۵-۳۷۷۴۸۵۴۱

آدرس: ایران، قم، خیابان معلم، معلم ۸، کوچه شهید محقق، پلاک ۵۹

فهرست

۱۹.....	سخن مؤسسه
۲۱.....	مقدمه ویراست دوم
۲۳.....	پیشگفتار
۲۷.....	مقدمه

بخش اول: کلیات مکاسب محرمه / ۲۹

۳۱.....	فصل اول: اهمیت بحث
۳۱.....	الف) ادله استحباب تجارت
۳۱.....	۱. قرآن
۳۲.....	۲. روایات
۳۴.....	ب) احادیث کراهت ترک تجارت
۳۵.....	ج) اصل اولی در حکم تجارت
۳۷.....	فصل دوم: مفهوم شناسی
۳۷.....	الف) کسب
۳۸.....	ب) بیع
۳۸.....	ج) تجارت

فصل سوم: پیشینه	۴۱
الف) فقهای متقدم	۴۱
ب) فقهای متأخر	۴۳
ج) فقهای معاصر	۴۶
فصل چهارم: جایگاه مکاسب در میان ابواب فقهی	۴۹
نسبت میان عناوین مکاسب و بیع	۵۰
الف) ذکر مکاسب و بیع در کتاب یا باب واحد	۵۰
ب) طرح مکاسب و بیع به صورت مستقل از یکدیگر	۵۰
ج) نظر مختار	۵۱
ترجیح عنوان مکاسب بر متاجر	۵۱
وجوه ترجیح مکاسب و متاجر بر یکدیگر	۵۲
نظر مختار	۵۴
جایگاه آداب کسب	۵۵
فصل پنجم: تعیین محل نزاع در مکاسب محرمة	۵۷
الف) حکم وضعی و تکلیفی	۵۷
مقتضای نهی در معاملات	۵۸
ب) متعلق حرمت	۵۸
اقسام معاملات	۵۹
اقسام عناوین مورد نهی	۶۰
بررسی اقوال فقها	۶۰
ج) فرق عبادات با معاملات در تنقیح مناط	۷۷
د) اقسام مکاسب	۷۸
وجوه جمع بین تقسیم‌های ثلاثی و خماسی	۷۹
هـ) انواع مکاسب محرمة	۸۵

بخش دوم: قاعده حرمت تکسب با نجاسات/ ۸۷

۸۹	فصل اول: پیشینه بحث
۹۰	خلاصه اقوال فقها
۹۳	فصل دوم: بررسی ادله قاعده
۹۳	الف) قرآن کریم
۱۰۲	ب) روایات
۱۴۴	ج) الغاء خصوصیت از برخی مصادیق نجس
۱۴۵	د) عقل
۱۴۸	هـ) اجماع فقها
۱۴۹	جمع‌بندی ادله قاعده «حرمت تکسب با اعیان نجس»

بخش سوم: نجاسات غیر حیوان/ ۱۵۱

۱۵۲	فصل اول: بول و عذره
۱۵۳	کلیات
۱۵۳	۱. مفهوم‌شناسی
۱۵۳	الف) بول
۱۵۳	ب) عذره
۱۵۹	۲. پیشینه بحث
۱۵۹	الف) پیشینه فرا فقهی
۱۶۱	ب) پیشینه فقهی
۱۶۳	ج) خلاصه اقوال فقها
۱۶۷	بررسی ادله
۱۶۷	۱. روایات
۱۶۸	اول: روایت بطلان
۱۷۲	دوم: روایت حرمت تکلیفی
۱۷۳	سوم: روایت سماعه بن مهران

۱۸۴	چهارم: روایات دال بر جواز و صحت
۱۸۵	حل تعارض روایات
۲۰۰	۲. اجماع فقها
۲۰۱	جمع بندی ادله
۲۰۲	فروع حکم تکسب با عذر
۲۰۳	۱. انتفاع به عذر در صورت حرمت تکسب
۲۰۳	۲. تکسب با تخلیه فضولات انسانی
۲۰۵	فصل دوم: خون
۲۰۷	کلیات
۲۰۷	۱. مفهوم شناسی
۲۰۸	۲. پیشینه
۲۰۸	پیشینه فرافقهی
۲۰۹	پیشینه فقهی
۲۱۱	اقوال فقها
۲۱۵	بررسی ادله حرمت تکسب با خون
۲۱۵	مقتضای قواعد
۲۱۶	ادله خاص
۲۱۶	الف) آیات حرمت میت، خون، گوشت خوک و
۲۱۷	ب) روایات
۲۲۰	ج) اجماع
۲۲۱	جمع بندی ادله
۲۲۱	نظر مختار درباره تکسب با خون
۲۲۳	فصل سوم: منی
۲۲۵	کلیات
۲۲۵	۱. مفهوم شناسی

مقدمه ویراست دوم

تقریر مکاسب محرمه، با اذن و توفیق خداوند تعالی و عنایت اهل بیت علیهم السلام در پانزده جلد به پایان رسید و در سال ۱۳۹۸ به عنوان برگزیده جایزه کتاب جمهوری اسلامی ایران دست یافت. به شکرانه این نعمت، در مقابل درگاه خداوند تعالی پیشانی بندگی بر زمین می‌ساییم.

از خصوصاتی که این کتاب را از کتاب‌های هم‌ردیف خود ممتاز می‌کند، طرح و بررسی دقیق و عالمانه مسائل کتاب و طرح نویی است که استاد معظم آیت‌الله اعرافی برای تنظیم مباحث مکاسب محرمه در کتاب حاضر ارائه نموده است. افزون بر آن، تقریر مناسب کتاب است که شامل تبدیل شیوه گفتاری و کلاسی مباحث به نوشتاری و کتابی، مستندسازی مطالب و افزودن مفهوم‌شناسی و پیشینه فقهی و فراقه‌ی در بیشتر مباحث کتاب است. شوربختانه گاهی در تقریرات دیده می‌شود که مطالب اساتید به شکل گفتاری و بدون مستندسازی، به همان شکل القاشده، تقریر می‌شود. این امر به ظاهر امانتداری، اما مخل تقریر مناسب است؛ زیرا خواننده کتاب را سردرگم می‌کند و افزون بر اتلاف وقت خوانندگان، مراد اساتید را به شایستگی منتقل نمی‌کند.

بی‌تردید بیشتر کارهای بشری دارای اشکالات و کاستی‌هایی است؛ و تقریر حاضر از این قاعده مستثنا نیست؛ از این رو برای اصلاح بعضی اشکالات و زیباتر کردن کار، تصمیم گرفتیم کتاب حاضر را با ویراست جدید به چاپ رسانیم. برای این کار تغییرات پیش رو را در ویراست جدید انجام دادیم:

۱. تصحیح بعضی اشکالات و ویرایشی و محتوایی؛